

NORGES HØYESTERETT

Den 20. juni 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Noer, Arntzen og Stenvik i

HR-2024-1097-U, (sak nr. 24-074518STR-HRET), straffesak, anke over dom:

Påtalemyndigheten

mot

A

B

(advokat Emil Racin Lund Meltvedt)

avsagt slik

D O M :

- (1) Saken gjelder straff for ikke å etterkomme politiets pålegg etter politiloven § 30 nr. 1, jf. § 5.
- (2) A og B ble ved likelydende forelegg 23. august 2021 siktet for overtredelse av politiloven § 30 nr. 1, jf. § 5 for å ha unnlatt å rette seg etter pålegg gitt av politiet. Grunnlaget var at de samme dag ca. klokken 17.25 unnlot å etterkomme politiets pålegg om å fjerne seg fra Olje- og energidepartementets eiendom i Akersgata 59 i Oslo. De ble deretter fraktet til sentralarresten. Frihetsberøvelsen varte i over syv timer.
- (3) Ved forelegg utferdiget 28. august 2021 ble A og B siktet for ny overtredelse av politiloven § 30 nr. 1, jf. § 5. Den nye siktelsen gjaldt unnlatelse av å etterkomme politiets pålegg om å fjerne seg fra krysset Hausmanns gate/Torggata i Oslo fredag 27. august 2021 klokken 19.15.
- (4) De siktede vedtok ikke foreleggene, og saken ble sendt til tingretten for pådømmelse, jf. straffeprosessloven § 268.
- (5) Oslo tingrett avsa 26. oktober 2021 dom med slik domsslutning:
 - «1. A, født 00.00.2000, dømmes for overtredelse av politiloven § 30 nr. 1 jf. § 5 (to tilfeller) til å betale en bot 8 000 – åttetusen – kroner subsidiært fengsel i 12 – tolv – dager. Varetekt kommer til fradrag med 4 – fire – dager ved soning av den subsidiære fengselsstraffen.

2. B, født 00.00.1999, dømmes for overtredelse av politiloven § 30 nr. 1 jf. § 5 (to tilfeller) til å betale en bot 8 000 – åttetusen – kroner subsidiært fengsel i 12 – tolv – dager. Varetekt kommer til fradrag med 4 – fire – dager ved soning av den subsidiære fengselsstraffen.»
- (6) Påtalemyndigheten anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Anken gjaldt reaksjonsfastsettelsen og ble henvist til ankeforhandling ved lagmannsrettens beslutning 10. desember 2021.
- (7) Saken ble forent til felles behandling med andre ankesaker om overtredelser av politiloven § 30 nr. 1, jf. § 5.
- (8) Borgarting lagmannsrett avsa 23. september 2022 dom med slik domsslutning for A og B:

«Siktede A:
I tingrettens dom gjøres den endring at boten settes til 12 500 – tolvtusenfemhundre – kroner, subsidiært 16 – seksten – dagers fengsel. Frihetsberøvelse kommer til fradrag i den subsidiære fengselsstraffen med 4 – fire – dager.

Siktede B:
I tingrettens dom gjøres den endring at boten settes til 12 500 – tolvtusenfemhundre – kroner, subsidiært 16 – seksten – dagers fengsel. Frihetsberøvelse kommer til fradrag i den subsidiære fengselsstraffen med 4 – fire – dager.»
- (9) Ingen av partene anket dommen innenfor den ordinære ankefristen. Som følge av Høyesteretts dom 31. mars 2023, H-2023-604-A, og ankeutvalgets dom 25. mai 2023, HR-2023-976-U, har påtalemyndigheten 25. januar 2024 inngitt anke til de siktedes gunst etter straffeprosessloven § 309.
- (10) *Påtalemyndigheten* har anmodet Høyesteretts ankeutvalg om å avsi frifinnende dom for begge de domfelte hva gjelder forholdet beskrevet i forelegget 23. august 2021, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav b. Påtalemyndigheten har samtidig bedt utvalget om å utmåle ny straff for forholdet beskrevet i forelegget 28. august 2021, hvor domfellelsene blir stående. Det anføres at det er adgang til dette, og at en ny straffutmåling er ubetenkelig idet de tre domfelte er dømt til standardiserte bøter.
- (11) A og B har sluttet seg til påtalemyndighetens anke.
- (12) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anke over lagmannsrettens dom kan avgjøres uten ankeforhandling når utvalget enstemmig finner det klart at siktede må frifinnes fordi den påtalte handlingen ikke er straffbar, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav b.
- (13) Ankebehandlingen i lagmannsretten gjaldt kun straffutmålingen, slik at skyldspørsmålet i utgangspunktet er avgjort ved tingrettens dom. Som det fremgår av HR-2022-981-A avsnitt 13 med videre henvisninger, er dette ikke til hinder for at Høyesterett prøver lovanvendelsen under skyldspørsmålet.
- (14) Forholdet i foreleggene 23. august 2021 er nærmere beskrevet i HR-2023-976-U avsnittene 13 og 14. I den saken og i HR-2024-471-U, som begge gjaldt andre demonstranter i den samme aksjonen mot Olje- og energidepartementet, kom ankeutvalget under henvisning til HR-2023-604-A til at de siktede måtte frifinnes. Dette skyldtes at straffesanksjonen og den uhjemlede pågripelsen og frihetsberøvelsen samlet sett var et uforholdsmessig inngrep i retten

til å delta i forsamlinger og demonstrasjoner, jf. Grunnloven § 101 og EMK artikkel 11. Likheten med saksforholdet i HR-2023-604-A gjorde at ankeutvalget i HR-2023-976-U og i HR-2024-471-U fant det klart at de siktede måtte frifinnes.

- (15) Domfellelsene av A og B må vurderes på samme måte. Ankeutvalget finner det klart at også de må frifinnes for ikke å ha etterkommet politiets pålegg i forbindelse med aksjonen 23. august 2021 fordi handlingen ikke er straffbar, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav b.
- (16) A og B ble også domfelt for forholdet beskrevet i foreleggene 28. august 2021. Dette er det ikke anket over. Det må da fastsettes en straff utelukkende for dette forholdet, noe ankeutvalget har kompetanse til, jf. straffeprosessloven § 348 andre ledd første punktum og Rt-2012-1898 avsnitt 12. Ankeutvalget finner det forsvarlig å avsi ny dom, noe også partene har gitt uttrykk for at de ønsker. Om straffutmålingen for dette forholdet viser utvalget til HR-2024-471-U avsnittene 15 og 16, der det heter:
- «Foreleggene 28. august 2021 gjaldt en veiblokade 27. august 2021. Lagmannsretten tok, under henvisning til bøtedirektivet og HR-2022-981-A, utgangspunkt i at dette forholdet isolert bedømt tilsa en bot på 12 500 kroner. Det ble deretter som i HR-2023-604-A avsnitt 79 gjort forholdsmessig fradrag i boten for 4 dager utholdt frihetsberøvelse, jf. straffeloven § 83 første ledd, jf. andre ledd og sjette ledd.
- Ankeutvalget er enig i denne tilnærmingen og fastsetter straffen til bot på 8 500 kroner for hver av de domfelte. Subsidiær fengselsstraff etter straffeloven § 55 settes til 12 dager med fradrag for 4 dager for utholdt frihetsberøvelse ved en eventuell soning.»
- (17) Ankeutvalget kan ikke se at det er forhold som tilsier at straffen bør bli en annen for de domfelte i saken her. Straffen fastsettes for hver av dem til en bot på 8 500 kroner, subsidiært fengsel i 12 dager med fradrag for 4 dager for utholdt frihetsberøvelse ved eventuell soning.
- (18) Dommen er enstemmig.

S L U T N I N G

1. A, født 00.00.2000, og B, født 00.00.1999, frifinnes for forholdet i foreleggene 23. august 2021.
2. For forholdet i foreleggene 28. august 2021 settes straffen for A og B, til en bot på 8 500 – åttetusenfemhundre – kroner hver, subsidiært fengsel i 12 – tolv – dager. Til fradrag i den subsidiære fengselsstraffen kommer 4 – fire – dager for utholdt frihetsberøvelse.

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Ragnhild Noer
(sign.)

Are Stenvik
(sign.)